

Rånäs förskola avdelning Maskens plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier

Planen gäller för verksamhetsåret 2020-21

Innehåll

Rånäs förskola avdelning Maskens plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier	1
Introduktion och vision	3
Delaktighet – alla som deltar i arbetet	3
Så här gör vi planen känd och tillgänglig	3
Kartläggning	4
Verksamhetens analys efter kartläggningen	4
Det här kommer vi att göra för att förebygga kränkningar i vår verksamhet ! Bokmärket är inte definierat.	
När personal får kännedom om att ett barn/elev utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier hanterar vi det på följande sätt	7
Bilaga 1 6	
Definitioner av kränkande behandling enligt skollagen (2010:800) kap. 6	6
Definitioner av trakasserier enligt diskrimineringslagen (2008:567)	6
Definitioner av sexuella trakasserier enligt diskrimineringslagen (2008:567)	6
Bilaga 2 7	
Diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567)	7
Hur diskriminering kan gå till	7
Diskrimineringsgrunderna	8
Bilaga 3 9	
Förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling	9
Samband mellan skollagens och diskrimineringslagen i upprättandet av planen mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier	9
Förbud mot repressalier	9
Bilaga 4 9	
Tips på information och material som verksamheter kan använda i sitt förebyggande arbete ...	10

Introduktion och vision

Norrtälje kommuns alla verksamheter – från förskolan till vuxenutbildningen bedriver ett målinriktat och förebyggande arbete för att motverka att barn och elever utsätts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier.

I alla våra verksamheter råder nolltolerans mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier. Det är skollagen och diskrimineringslagen som styr vårt arbete på det här området. Det förebyggande arbetet som beskrivs i den här planen syftar till att skapa en miljö som är trygg och säker för alla barn i våra verksamheter.

Delaktighet – alla som deltar i arbetet

I kommunens förskolor och skolor deltar personal, elever och vårdnadshavarna i arbetet med att förebygga kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier.

På vår förskola gör vi så här för att alla ska bli delaktiga och informerade om planens innehåll:

- Vi reflekterar med barnen i vardagssituationer som tex under lunchen då vi sitter vid flera bord i små grupper och det finns god möjlighet för att lyssna in och bekräfta varje barns tankar så att alla barn får talutrymme och öva sig på att ge plats i samtal.
- Barnen får även uttrycka sig och sina åsikter i samling, projektarbete och vid andra tillfällen under dagarna.
- Vi arbetar aktivt och medvetet med värdegrundsfrågor dagligen i våra samtal med barnen och varandra.
- Med barnen är nyckeln att alltid vara nära och närvarande. Vi pedagoger har alltid en levande dialog hur barnet/gruppen mår. Det är även viktigt att vara lyhörd för vad vårdnadshavarna berättar om barnets upplevelser under dagen på förskolan.

Så här gör vi planen känd och tillgänglig

Planen finns på Unikum som är kommunens skolplattform, och på Norrtälje kommuns webbplats under varje verksamhet. En reviderad publiceras senast 30 november varje år.

Den är tillgänglig för alla vårdnadshavare på Unikum.

Kartläggning

För att hitta och identifiera områden där barnen riskerar att utsättas för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier undersöker vi förskolans miljö på följande sätt:

- Utvecklingssamtal med samtliga barn och vårdnadshavare görs varje höst.
- Barnintervjuer, barnreflektioner och dagliga observationer är återkommande inslag varje vecka under året, som pedagogerna sedan följer upp under veckans reflektionstillfälle.
- Vi är alltid medforskande och lyhörda pedagoger i vårt arbete med barnen.
- Vi kartlägger och analyserar vår verksamhet och identifierar riskområden inomhus och i vår utomhusmiljö.
- Vi samtalar med barnen, både enskilt och i grupp, vi lyssnar och tar deras ord och upplevelser på allvar.
- Vi har daglig kontakt med vårdnadshavare och uppmuntrar dem att meddela oss om de har funderingar kring vad barnen berättar om sina upplevelser på förskolan.
- Trygghetsvandring

Verksamhetens analys efter kartläggningen

Vi har identifierat några områden i vår verksamhet som riskområden. För att förebygga att kränkande handlingar sker kommer vi under året att arbeta för att det inte ska uppstå problem på dessa områden. Syftet med vårt förebyggande arbete är att barnens miljö ska bli trygg och säker.

Detta har vi identifierat:

Genom observationer har vi märkt att vi har ett tydligt arbetssätt. Vi har en tydlig kommunikation i arbetslaget, om vilken aktivitet och vilken pedagog ska hålla i den. Detta för att vi alltid kunna vara närvarande och lyhördhet överallt i barngruppen. Observationerna visar också det enskilda barnet och gruppens samspel.

Vi har ett uttalat ansvar (alla pedagoger) att säga hej till alla som kommer och markera med hej då när man går för dagen. Att vi valt att markera tydliga möten vid lämning och hämtning så skapas det en positiv energi som sedan följer dagen. Alla blir sedda och uppmärksammade, barn som vuxen.

I inskolningssamtalen och utvecklingssamtalen berättar vårdnadshavarna att de uppskattar den dagliga kontakten, då vi pedagoger lyfter lärandet och görandet som har skett under dagen. Vår vision är att använda dagrapporten dagligen så att alla pedagoger kan lyfta lärandet för varje enskilt barn, även om man inte är ordinarie pedagog på avdelningen.

Vi har sett att barnen gärna talar i munnen på varandra och oss vuxna. Därmed vill vi skapa tillfällen för barnen att kunna ha dialoger så är vi noggranna med att inte avbryta. Vi ger tid för att barnen ska få prata färdigt, och ställer öppna frågor. Vi tränar på att ge talutrymme och att ge plats i samtalen till varandra. Vi använder oss av ”lägga handen på ” för att inte avbryta den som pratar. Man medvetengör den som vill prata jag känner din hand och jag kan bekräfta att du väntar på din tur.

Vi upplever att arbeta med en stor barngrupp kan skapa risker som vid personalbortfall, eller nya pedagoger som inte känner barnen. Barnen kan bli oroliga/ängsliga. En del barn reagerar fysiskt mot andra barn. Barnen blir känsligare vid lämningar, när det inte är ordinarie pedagoger som inte barnen är vana vid.

Det här kommer vi att göra för att förebygga kränkningar i vår verksamhet

Vi arbetar idag förebyggande med mindre barngrupper vilket minimerar riskerna för att kränkande handlingar eller trakasserier uppstår. Därför är det viktigt för oss att fullfölja detta arbetssätt och fördela pedagogerna över de mindre grupperna. Att fortsätta arbeta med barnen i mindre grupper ger oss möjlighet att lyssna in och svara på varje barns frågor och funderingar. Vi pedagoger reflekterar det vi har arbetat med i barngrupperna, och återkopplar sedan till barnen för att vägleda dem till demokratiska medborgare.

Vi arbetar med väljartavla till barnen för att ge tydlig vägledning och för att kunna erbjuda fler valmöjligheter i små grupper och skapa en lugn, pedagogisk miljö åt barnen.

Vi som arbetar med de yngre barnen har synliggjort med bild och text vilket material som finns att tillgå på avdelningens respektive utrymmen.

Vi arbetar med en veckostruktur som är i bilder. Det är för att barnen ska veta vad som kommer att ske.

Vi har en fast superstruktur med återkommande rutiner vilket skapar en trygg bas för barnen, som vet vad som kommer att ske under sin vistelsetid.

Vi styr en del av gruppindelningen under dagen så att alla barn får möjlighet att prova och få tillgång till alla aktiviteter som sker.

Arbetet med normer och värden ger oss förutsättningar att lyfta hur vi är mot andra individer och att vi är olika men har samma värde. Vi tilltalar barnen medvetet med sitt namn och inte till vilket kön barnet har. Vi markerar tydligt när barn eller vuxna kommer in i verksamheten med hej eller hej då vid dagens slut. Det skapar en bra energi och vi lägger fokus på att alla ska känna sig välkomna som vistas i förskolan.

Vi observerar kontinuerligt när vi är i barngrupp, som vi sedan lyfter under reflektionstillfällena, för att alltid ha en aktuell bild över utbildningen som vi vill ge barnen. Vi lyfter alla barnen när ni avdelningsmöten för att säkerställa att alla barn har en vuxen som sett och hört barnet under tiden som passerat. Så att alla barn har en vuxen som de kan känna sig trygga med och att vi vuxna inte missar ett barn.

Vi pedagoger har ett medvetet tänk när det gäller den pedagogiska miljön som ska anpassas till samtliga barn så att dom känner trygghet och glädje på varje yta inom- som utomhus i förskolan. Det ska inte finnas några skymda utrymmen där ev. kränkande behandling kan ske. Där det finns skymda område har vi ett uttalat arbetssätt mellan alla pedagoger på Rånäs förskola. Vi ser över det pedagogiska materialet regelbundet. Ingenting får vara trasigt, eller gå att skada sig på.

När ett olycksfall eller något som kan leda till ett olycksfall sker skriver den pedagog som närvarade vid olyckstillfället alltid ett tillbud. När vi sammanställt dessa kan vi se vissa mönster. Exempelvis tidpunkter och att vissa barn har svårt för övergångar, som kan övergå i fysiska handlingar.

När personal får kännedom om att ett barn utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier hanterar vi det på följande sätt

Rutiner för akuta situationer

Upptäcka – steg 1

Alla vuxna som arbetar i förskolan som får kännedom om att något inträffat där ett barn upplever sig utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier ingriper för att stoppa det som sker. Har händelsen redan utspelats tar den vuxne som får informationen reda på mer fakta, vad som hänt och eventuellt vilka som varit inblandade i händelsen.

Anmäla – steg 2

Personalen anmäler snarast det som inträffat till förskolans rektor eller till den som rektor utsett att ta emot anmälan. Rektor informeras samma dag eller senast dagen efter att händelsen kommit till personalens kännedom. De inblandade barnens mentorer??? får informationen om vad som hänt.

Bedömning – steg 3

Rektor eller den som rektor utser, gör en bedömning av det som hänt för att kunna besluta om vem som är lämplig att utreda det som inträffat. Rektor eller den person som rektor utser anmäler det som inträffat till Norrtälje kommun som är huvudman för verksamheten senast en vecka efter att efter att händelsen kommit till rektors kännedom.

Utredningen – steg 4

När utredningen påbörjas innebär det att den som ansvarar för utredningen **tar reda på vad som har hänt**. Så fort de inblandade tillfrågas om vad som hänt har en utredning påbörjats. Utredningen syftar till att ta reda på vad som hänt och ge förslag till åtgärder som behövs för att det inte ska hända igen. Den elev som blivit utsatt ska återfå en trygg och säker skolsituation. Utredningarna dokumenteras och diarieförs på varje förskola.

Uppföljning– steg 5

Utredningen följs upp inom två veckor. Om det visar sig att barnet fortsatt utsätts för kränkningar beslutar förskolan om andra mer kraftfulla åtgärder för att få kränkningarna att upphöra. Även de nya åtgärderna följs upp och arbetet fortsätter ända tills barnets situation har förbättrats.

Förskolans/skolans rektor är alltid ansvarig för utredningen och uppföljningen, om ett barn upplever sig utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier. En utredning kan ändå genomföras av alla vuxna i förskolan.

Alla barn/elever som varit inblandade i en händelse har rätt att tas om hand av personal oavsett om barnet/eleven blivit utsatt för kränkningar eller om hen har utsatt en kamrat för kränkande handlingar.

Bilaga 1

Definitioner av kränkande behandling enligt skollagen (2010:800) kap. 6

Kränkande behandling är ett uppträdande som kränker en ett barn eller en elevs värdighet och som *inte* har något samband med diskrimineringsgrunderna.

Ett barn eller en elev kan utsättas för kränkande behandling genom att:

- Hen får höra nedsättande, förnedrande och sårande kommentarer om till exempel sitt utseende, sin kropp och så vidare. Det kallas för verbala kränkningar.
- Hen blir utfryst, hånad, ironiserad över, eller får förnedrande kommentarer på sociala medier. Det kallas för psykiska kränkningar.
- Hen blir utsatt för fysiskt våld genom till exempel slag eller knuffar. Det kallas för fysiska kränkningar.

Begreppet mobbning används inte i lagstiftningen men definieras av Skolverket som "en situation där ett barn/elev blir utsatt för upprepade kränkningar eller trakasserier".

Definitioner av trakasserier enligt diskrimineringslagen (2008:567)

Trakasserier är kränkande handlingar som kränker ett barn eller en elevs värdighet och som *har* ett samband med diskrimineringsgrunderna.

Ett barn eller en elev kan utsättas för trakasserier genom att till exempel:

- Hen kallas för n-ordet, blatte eller bög.
- Hen utesluts ur kamratgruppen på grund av sin religiösa tillhörighet
- Hen blir utsatt för fysiskt våld genom till exempel slag eller knuffar på grund av sin funktionsnedsättning

För att en handling ska definieras som kränkande behandling (mobbning) eller trakasserier krävs att handlingen utförs medvetet och med avsikt att tillfoga någon annan skada eller obehag.

Definitioner av sexuella trakasserier enligt diskrimineringslagen (2008:567)

Sexuella trakasserier är handlingar som kränker ett barns eller en elevs värdighet och som är av sexuell natur.

Ett barn eller en elev kan utsättas för sexuella trakasserier genom att till exempel:

- Hen får höra kommentarer om sin kropp som är av sexuell natur.
- Hen blir "uthängd" och förnedrad med bilder och kommentarer av sexuell karaktär som publiceras på sociala medier.
- Hen blir berörd kroppsligen på ett sätt som uppfattas vara sexuellt eller tvingad till handlingar av sexuell karaktär.

Bilaga 2

Diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567)

Den som bedriver utbildning och alla de som arbetar i våra förskolor och skolor är förbjudna att diskriminera barn och elever som deltar i eller söker till våra verksamheter. Med diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas genom att barnets rättigheter inte tillgodoses, eller att barnets rättigheter inskränkts i förhållande till övriga barns möjligheter.

Hur diskriminering kan gå till

Direkt diskriminering

Ett barn, en elev eller en grupp av barn/elever missgynnas genom att en vuxen på skolan behandlar barnet/eleven sämre än hur övriga barn/elever behandlas. Missgynnandet har samband med någon/några av diskrimineringsgrunderna.

Indirekt diskriminering

Ett barn, en elev eller en grupp av barn missgynnas genom förskolans/skolans regler är framtagna på ett sätt som framstår som neutrala men i verkligheten missgynnar en kategori av barn/elever. Personalens förhållningssätt, jargong, språkbruk eller den rådande kulturen kan också innebära ett missgynnande för en grupp av barn/elever. Missgynnandet har samband med diskrimineringsgrunderna.

Bristande tillgänglighet

Ett barn eller en elev med en funktionsnedsättning missgynnas genom att åtgärder som behövs för tillgängligheten inte genomförs. Barnet eller eleven har rätt att komma i en jämförbar situation som övriga, utifrån skäliga krav i lag och annan författning. Hänsyn måste tas till ekonomiska och praktiska förutsättningar, varaktighet, omfattning och andra omständigheter av betydelse.

Trakasserier

Ett uppträdande som kränker ett barn eller en elevs värdighet och som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Sexuella trakasserier

Ett uppträdande som kränker ett barn eller en elevs värdighet och kränkningen är av sexuell natur.

Instruktioner att diskriminera

En vuxen på skolan har fått instruktioner av sin chef eller av någon som den vuxne står i ett lydnads- eller beroendeförhållande till som innebär att ett barn eller en elev missgynnas genom direkt eller indirekt diskriminering.

Diskrimineringsgrunderna

1. Kön – att någon är man eller kvinna
2. Könsoverskridande identitet eller uttryck – att någon inte identifierar sig som man eller kvinna eller på ett annat sätt uttrycka att hen tillhör ett annat kön än det som tilldelats vid födseln.
3. Etnisk tillhörighet – nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknade förhållande
4. Funktionsnedsättning – varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga.
5. Sexuell läggning – homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning
6. Ålder – uppnådd levnadslängd
7. Religion- och annan trosuppfattning – olika religiösa åskådningar eller andra trosuppfattningar som till exempel ateism.

Bilaga 3

Förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling

I arbetet med att upprätta, följa upp och utvärdera planen mot kränkande behandling ska barn och elever medverka. Deltagandet ska anpassas efter barnens ålder och mognad. Detta regleras i skolförordningen (2006:1083)

Samband mellan skollagens och diskrimineringslagen i upprättandet av planen mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier

I skollagens kapitel 6, 10 § anges att om ett barn eller en elev utsätts för trakasserier eller sexuella trakasserier ska personal i förskolan/skolan hantera det på samma sätt som då ett barn/elev utsätts för kränkande behandling.

I diskrimineringslagen kapitel 2, 7 § anges att om en utbildningsanordnare får kännedom om att ett barn, elev eller studerande anser sig utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier är utbildningsanordnaren skyldig att utreda omständigheterna och om det krävs vidta åtgärder för att förhindra fortsatta trakasserier. I diskrimineringslagens kapitel 3, 18 § anges att utbildningsanordnaren ska ha riktlinjer och rutiner för att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier. Dessa ska följas upp och utvärderas.

Förbud mot repressalier

Ett barn eller en elev som berättar om att en kamrat utsätts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier får inte utsättas för repressalier. Det gäller också för de barn/elever som deltar i utredningar. Med repressalier menas att det är förbjudet att straffa eller hota om att straffa ett barn eller en elev som bidrar till att kränkande handlingar kommer till personalens kännedom. Förbudet regleras i skollagen och i diskrimineringslagen (skollagen kapitel 6, 11 §, diskrimineringslagen kapitel 2, 19 §)

Bilaga 4

Tips på information och material som verksamheter kan använda i sitt förebyggande arbete

Skolverket "Vad fungerar – resultat av utvärdering av metoder mot mobbning"

https://www.skolverket.se/sitevision/proxy/publikationer/svid12_5dfee44715d35a5cdfa2899/55935574/wtpub/ws/skolbok/wpubext/trycksak/Blob/pdf2517.pdf?k=2517

Rädda Barnens handbok "Stopp! Min kropp!"

<https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/foralder/stopp-min-kropp/>

Stiftelsen Allmänna Barnhuset "Dags att prata om sexuella övergrepp"

http://www.allmannabarnhuset.se/wp-content/uploads/2017/10/Handledning_A4_2017_web.pdf

<http://www.dagsattprataom.se/wp-content/uploads/2016/05/Broschyr-overgrepp-160520.pdf>

<http://www.dagsattprataom.se/vart-material/tryckt-material/>

RFSU (Riksförbundet för sexuell upplysning) "Sexuell trakasserier i skolan"

<https://www.rfsu.se/sex-och-relationer/for-pedagoger-och-yrkesverksamma/rfsu-material/>

Barnombudsmannen "Välkommen till verkligheten – barn och unga om samhällets stöd vid kränkningar och trakasserier i skolan"

<https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument-for-nedladdning/publikationer/valkommen-till-verkligheten.pdf>

Barn- och elevombudet "Arbetar mot kränkningar och mobbning"

<https://beo.skolinspektionen.se/>

SKL (Sveriges kommuner och Landsting) "Handlingsberedskap vid misstanke om brott mot barn i förskolan"

<https://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-343-7.pdf?issuusl=ignore>

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor:

- "Näthat – hat på nätet"
<http://www.mucf.se/nathat-hat-pa-natet>
- "Inte ditt fel"
<http://www.mucf.se/publikationer/inte-ditt-fel>
- "Ses off-line"
<http://www.mucf.se/publikationer/ses-offline>
- "Youmo i praktiken- vägledning att prata med unga nyanlända om frågor som rör hälsa, sexualitet och jämställdhet"
<https://www.mucf.se/publikationer/youmo-i-praktiken>

Jag vill veta "Brott på internet"

<https://www.jagvillveta.se/14-17-ar/vad-har-hant/brott-pa-internet>

Brottsoffermyndigheten – information om samtyckeslagen

<https://www.frivilligtsex.se/>